

PERCEPCIJA STUDENATA O DRUŠTVENO KORISNOM UČENJU

Salopek, Petra

Undergraduate thesis / Završni rad

2019

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:124:695447>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-26**

Repository / Repozitorij:

[REFST - Repository of Economics faculty in Split](#)

UNIVERSITY OF SPLIT

**SVEUČILIŠTE U SPLITU
EKONOMSKI FAKULTET**

ZAVRŠNI RAD

**PERCEPCIJA STUDENATA O DRUŠTVENO
KORISNOM UČENJU**

Mentor:

izv.prof.dr.sc., Ivana Bilić

Student:

Petra Salopek

Split, kolovoz, 2019.

SADRŽAJ:

1. UVOD	3
1.1. Definiranje problema istraživanja	3
1.2. Ciljevi rada	3
1.3. Metode rada	3
1.4. Struktura rada	4
2. DRUŠTVENO KORISNO UČENJE I NJEGOVI EFEKTI NA STUDENTE	5
2.1. Društveno korisno učenje	5
2.2. Povijest društveno korisnog učenja	8
2.3. Društveno korisno učenje na Ekonomskom fakultetu Split	10
2.4. Pozitivan utjecaj društveno korisnog učenja na studente	13
3. ISTRAŽIVANJE (ANKETIRANJE) STUDENATA O DRUŠTVENO KORISNOM UČENJU	15
4. ANALIZA REZULTATA	19
5. PREPORUKE ZA UNAPREĐENJE	23
ZAKLJUČAK	24
LITERATURA	25
PRILOZI	27
SAŽETAK	30
SUMMARY	31

1. UVOD

1.1. Definiranje problema istraživanja

Predmet ovog rada je istraživanje i analiza društveno korisnog učenja i percepcija studenata na Ekonomskom fakultetu Split prema društveno korisnom učenju. Također, analizirat će se i na koji način društveno korisno učenje djeluje na studente. Istraživanjem se želi prikazati važnost društveno korisnog učenja kroz cijeli život i njegovu implementaciju u visoko obrazovanje. Društveno korisno učenje pruža studentima mogućnosti da povežu svoja iskustva i znanja naučenih kroz obrazovanje i primjene ih u rješavanju konkretnih problema u društvu. Ono predstavlja jedan od oblika učenja povezanog s praksom.

Problem istraživanja je da društveno korisno učenje, na žalost, danas nije dovoljno implementirano u Hrvatskoj u visokoobrazovne institucije i ne postoje znanstvena istraživanja o percepciji kako od strane studenata, tako ni od strane djelatnika visokoobrazovanih institucija, odnosno nastavnika. Kroz prikaz teorije o društveno korisnom učenju prikazat će se kako je važno ovaj oblik implementirati u visoko obrazovanje. Isto tako, trenutno stanje i percepcija o tom problemu će se istražiti u ovom radu.

1.2. Ciljevi rada

Cilj rada je, na temelju provedene ankete utvrditi razinu znanja studenata na Ekonomskom fakultetu o društveno korisnom učenju. Također, kroz istraživanje, utvrditi će se i percepcija studenata prema društveno korisnom učenju. Prikazani su i analizirani rezultati provedene ankete. Kroz samo istraživanje, cilj je još i podići razinu svijesti o koristima društveno korisnog učenja kako za studente, tako i za lokalnu zajednicu grada Splita.

1.3. Metode rada

Rad se sastoji od dva dijela, teorijskog i empirijskog. U teorijskom dijelu koristi se akademska literatura iz područja društveno korisnog učenja, kao i Internetski izvori.

Za empirijski dio rada korištene su metode¹ anketiranja, deskripcije, analize, sinteze, indukcije i dedukcije. U empirijskom dijelu rada koristi se metoda anketiranja kako bi se vidjelo koliko su studenti na Ekonomskom fakultetu Split zaista upoznati s društveno korisnim učenjem. Također, anketiranje se provodi i kako bi se podigla svijest o društveno korisnom učenju.

Uz navedene metode, korišteno je i osobno iskustvo s društveno korisnim učenjem.

1.4. Struktura rada

Prvi dio završnog rada je uvodni dio koji se sastoji od definiranja problema istraživanja, ciljeva rada i njihova svrha, navedene su metode koje su korištene prilikom izrade i struktura rada.

U drugom, teorijskom dijelu definirano je društveno korisno učenje, njegova povijest i kako se razvijalo. Također je prikazano kakav utjecaj ima na društvo i studente i kako se društveno korisno učenje provodi na Ekonomskom fakultetu Split.

U istraživačkom dijelu rada prikazana je provedena anketa kod studenata na Ekonomskom fakultetu Split. Ona prikazuje koliko su zapravo studenti upoznati s pojmom društveno korisnog učenja i kako ga percipiraju, u smislu njegovog utjecaja, na obrazovanje i ponašanje u društvu. Također, analizirani su rezultati ankete kako bi se vidjelo stvarno stanje i kako bi se mogle donijeti preporuke za daljnju implementaciju ovog oblika učenja u visoko obrazovanje.

Završni dio rada je zaključak i osvrt na problem. Tu su još i dane preporuke na temelju analize rezultata istraživanja i popis literature koji je korišten.

¹ Zelenika, R. (2000.): Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog djela

2. DRUŠTVENO KORISNO UČENJE I NJEGOVI EFEKTI NA STUDENTE

2.1. Društveno korisno učenje

Društveno korisno učenje se definira kao obrazovni pristup koji kombinira ciljeve učenja s uslugom u zajednici kako bi se osiguralo učenje iz iskustva za zadovoljavanje društvenih potreba. Društveno korisno učenje uključuje studente u projekte kako bi primijenili znanje naučeno kroz obrazovanje u udrugama koje se nalaze u lokalnoj zajednici.²

Društveno korisno učenje se još može definirati kao oblik iskustvenog obrazovanja u kojem se studenti uključuju u aktivnosti koje se bave ljudskim i zajedničkim potrebama, zajedno s mogućnostima za promišljanje namijenjenim postizanju željenih ishoda učenja.³

Sve aktivnosti se provode u sklopu organizacije civilnog društva (OCD). Organizacije civilnog društva su organizacijske strukture čiji članovi imaju ciljeve i odgovornosti od općeg interesa i djeluju kao posrednici između javnih vlasti i građana. Dva osnovna organizacijska oblika civilnog društva su zaklade i udruge.⁴

Zaklada je imovina namijenjena da sama odnosno prihodima što ih stječe trajno služi ostvarivanju neke općekorisne svrhe ili dobrotvorne svrhe. To je neprofitna pravna osoba bez članova. Općekorisna svrha je ona svrha kojom se promiče opća korist i djelovanje za opće dobro i pridonosi ostvarivanju najviših vrednota ustavnog poretka Republike Hrvatske. Dobrotvorna svrha je takva svrha kojom ispunjenjem se pruža potpora osobama kojima je potrebna pomoć.⁵

Udruga je svaki oblik slobodnog i dobrovoljnog udruživanja više fizičkih, odnosno pravnih osoba koje se, radi zaštite njihovih probitaka ili zauzimanja za zaštitu ljudskih prava i sloboda, zaštitu okoliša i prirode i održivi razvoj, te za humanitarna, socijalna, kulturna, odgojno-obrazovna, znanstvena, sportska, zdravstvena, tehnička, informacijska, strukovna ili druga

² Knapp, T. D., et. al. (2010.): The Effectiveness of Service-Learning: It's not always what you think, str. 208-224

³ Jacoby, B- (1996.): Service-learning in Higher Education: Concepts and Practices

⁴ Udruga „MI“ Split, <http://www.udruga-mi.hr/forum/pojmovnik-civilnog-drustva/pojmovnik-civilnog-drustva/> [05.08.2019]

⁵ Narodne Novine (2018), Zakon o zakladama, Narodne novine d.d., Zagreb, broj 106/2018

uvjerenja i ciljeve koji nisu u suprotnosti s Ustavom i zakonom, a bez namjere stjecanja dobiti ili drugih gospodarski procjenjivih koristi, podvrgavaju pravilima koja uređuju ustroj i djelovanje tog oblika udruživanja.⁶

Društveno korisno učenje nastaje kada postoji ravnoteža između ciljeva učenja i rezultata usluga. Postoji više metoda koje spadaju u društveno korisno učenje⁷:

- Volontiranje: rad koji volonteri odrađuju svojom voljom bez da zauzvrat traže naknadu. Glavni korisnici su oni za koje student volontira (organizacije civilnog društva).
- Rad u zajednici: slično je volontiranju, a glavna razlika je u tome što zahtjeva veću predanost radu od volontiranja.
- Stažiranje: ono studentima nudi iskustvo u različitim područjima rada, ali za razliku od volontiranja i rada u zajednici, stažisti ostvaruju mjerljivu korist, najčešće kao naknadu u novcu.
- Terensko obrazovanje: kao i kod stažiranja, studenti imaju materijalnu korist. Uključuje program koji studentima omogućuje izvannastavne usluge koje su povezane, ali nisu u potpunosti integrirane u formalno akademsko učenje.

Prednosti od društveno korisnog učenja imaju studenti, zaposlenici visokoobrazovnih institucija i organizacije civilnog društva:

- Prednosti za studente: preuzimanje aktivne uloge u obrazovanju, bolje razumijevanje nastavnih materijala integriranjem teorija s praksom, produbljivanje shvaćanja i uvažavanja problema izlaganjem stvarnim životnim situacijama i primjerima, izoštravanje sposobnosti kritičkog razmišljanja i rješavanja problema, učenje praktičnih vještina, razvijanje vještina suradnje s različitim skupinama pojedinaca, uključujući članove zajednice, pretvaranja dubinskog učenja o stvarnim problemima u istinsku uslugu zajednici, jačanje vrijednosti i omogućavanje djelovanja u skladu s njima i osnaživanje za pokretanje promjena.⁸

⁶ Narodne Novine (2014), Zakon o udrugama, Narodne novine d.d., Zagreb, broj 74/2014

⁷ Furco. A. (2011): Service-learning: A Balanced Approach to Experiential Education, str: 71-76

⁸ Centar za DKU, službene Internet stranice, <http://www.dku.efst.hr/centar-za-studente/> [05.08.2019.]

- Prednosti za zaposlenike u visokoobrazovnim institucijama: motiviranje studenata za aktivno sudjelovanje u nastavnom predmetu, pružanje mogućnosti primjene naučenih koncepata i informacija iz učionice u stvarnim situacijama, pretvaranje studentskih istraživačkih zadataka u konkretna iskustva učenja, omogućiti studentima da svojim radom naprave razliku dijeleći svoja znanja, istraživanja i zaključke s organizacijama u zajednici koje rade na stvarnim problemima, oživljavanje razmjene ideja i iskustva, učenje od studenata, povezivanje istraživačkih interesa i širenje znanja i kontakata sa zajednicom.⁹
- Prednosti za OCD: prikupljanje potrebnih podataka i informacija o korisnicima, učinkovitosti programa i slično, nadopunjavanje ograničenih resursa kako bi se ostvarili planirani ciljevi, uspostavljanje bliže suradnje s visokoobrazovnim institucijama i studentima i zaposlenicima, pristup i korištenje kreativnosti, znanja i talenata studenata, oblikovanje studentskih vrijednosti zalaganja i angažmana u zajednici koje utječu na izbor karijere.¹⁰

Faktori¹¹ koji utječu na utjecaj društvenog učenja na studente su kvaliteta programa, trajanje i refleksija.

Kvaliteta programa se odnosi na to koliko su zadaci koje student obavlja izazovni, jesu li studenti samo promatrači ili aktivno sudjeluju, različitost zadataka koji su zadani, koliko doprinose pozitivnim promjenama, važnost i odgovornost zadataka.¹²

Uz kvalitetu projekta, bitno je i koliko on traje. Program mora biti dovoljno dugotrajan da bi imao utjecaj na studentsko promišljanje o problemima, kao i na pozitivan razvoj zajednice.¹³

Jedan od najbitnijih faktora društveno korisnog učenja je refleksija, odnosno kritičko razmišljanje studenta. Neki od programa društveno korisnog učenja u visokom obrazovanju zahtijevaju od studenata refleksiju kao jednu od najbitnijih ishoda učenja. Ona se može raditi pojedinačno ili u grupi studenata. Kako bi učenje bilo što efektivnije, potrebna je pisana refleksija. To trajno bilježi iskustvo studenta u ovom obliku učenja nakon završenog projekta.

⁹ Centar za DKU, službene Internet stranice, <http://www.dku.efst.hr/centar-za-nastavnike/> [05.08.2019]

¹⁰ Centar za DKU, službene Internet stranice, <http://www.dku.efst.hr/centar-za-ocd/> [05.08.2019]

¹¹ Eyler, J. et. al. (1999.): Where's the Learning in Service-Learning, San Francisco, CA, str: 51

¹² Eyler, J. et. al. (1999.): Where's the Learning in Service-Learning, San Francisco, CA, str: 54-56

¹³ Eyler, J. et. al. (1997.): Service-Learning: Applications from the Research, New York, NY, str: 59

Pisana refleksija također zahtijevaju od studenta da razmisle o tome što su naučili i da artikuliraju svoje učenje. Najčešće metode refleksije su dnevници raznih vrsta, brainstorming, navođenje citata, eseji refleksije, radovi sa smjernicama koji profesori zadaju studentima kako bi se ograničili na bitne stavke refleksije, strukturirane rasprave na kolegiju i prezentacije rada u nastavi.¹⁴

2.2. Povijest društveno korisnog učenja

Zbog brzih ekonomskih i društvenih promjena na prijelazu 20. stoljeća, američki filozof John Dewey je razmatrao praksu obrazovanja u Sjedinjenim Američkim Državama. Smatrao je da obrazovanje treba biti relevantno za život i iskustva učenika. Za razliku od tradicionalnih profesora, Dewey je stavio naglasak na učenje kroz rad. Iskustvo i demokracija bili su središnja načela njegove filozofije obrazovanja. U toj ideji su ga podržali mnogi profesori i aktivisti kao što su Jane Addams, Paulo Freire i Mahatma Gandhi. Svi su predviđali obrazovanje koje počiva na zajedničkim i demokratskim načelima. 1900-ih Jane Addams je pokrenula Hull House u Chicagu kao dio Settlement House Movement koja je započela u Europi. Hull House je pružala obrazovne i socijalne usluge koje se bile relevantne za tadašnje probleme urbanizacije, industrijalizacije i imigracija.

Slika 1 Hull House

Izvor: <https://janeaddamshullhouse.org/wp-content/uploads/2017/05/hh3.png> [06.08.2019]

U The Highlander Folk School, 1923. godine, je pokrenuta ideja emancipiranog obrazovanja koja je isticala kreativnost i interakciju studenata i profesora. Povezala je obrazovanje s

¹⁴ Jones, R. R., Service – Learning Reflection Activities
(<http://www.wartburg.edu/cce/cce/assessment%20and%20reflection/SL-Reflection%20Activities.pdf>
[05.08.2019.])

ekonomskim, političkim i rasnim problemima Juga. To je jedna od prvih škola koja je integrirala učenike svih rasa i ugostila je vođe građanskih prava, Martina Luthera Kinga Jr., Rosu Parks i Ellu Baker.

Tijekom američkog pokreta za građanska prava aktivisti su osnovali škole slobode kao alternativne obrazovne institucije koje su imale tečajeve o afričkoj povijesti, kulturi i osnovnim akademskim vještinama. Glavna svrha tih škola je bila osnaživanje studenata i fakultetskih volontera kroz obrazovanje.

Pristup obrazovanju koji je temeljen na uslugama potaknuo je volonterske programe, od kojih su danas najpoznatije Mirovne Snage (Peace Corps). Mirovne Snage su održavale ideje Johna Deweya jer je to mladim Amerikancima omogućilo da uče iz svojih iskustava u oblikovanju zajednice.

Slika 2 Prvi volonteri Mirovnih snaga

Izvor:

https://static.politico.com/dims4/default/c8fbcab/2147483647/resize/1160x%3E/quality/90/?url=http%3A%2F%2Fs3-origin-images.politico.com%2Fnews%2F100921_thisday_peacecorps_ap_605.jpg [06.08.2019.]

Mirovne Snage su još 1969. godine članovima i studentima fakulteta održali konferenciju u Atlanti i definirali novi pedagoški pristup obrazovanju, društveno korisno učenje. Tada je definiran kao integracija rješavanja zadatka s rastom obrazovanja.

Od 1969. društveno korisno učenje je poprimilo mnoge oblike. U ranim 1970-ima je potaknulo studente da volontiraju u lokalnim neprofitnim organizacijama. 1985. godine pokrenuta Campus Compact inicijativa koja je nastojala potaknuti sveučilišta i fakultete na provođenje više tečajeva i mogućnosti za društveno korisno učenje na američkim kampusima. Tijekom

sljedećih 30 godina društveno korisno učenje se drastično proširilo cijelim Sjedinjenim Američkim Državama, ali i globalno. Danas Campus Compact obuhvaća preko 1100 učilišta i sveučilišta, a studenti imaju priliku volontirati u inozemstvu i različitim dijelovima svijeta.¹⁵

Slika 3 Logo udruge Campus Compact

Izvor: <https://images.app.goo.gl/wVD4sU2B7FA9zZj99> [06.08.2019.]

U Europi je i danas društveno korisno učenje manje razvijeno nego u SAD-u. Do nedavno je Dublin Institute of Tehnology jedino sveučilište u Europi koje je imalo razvijen i integriran program društveno korisnog učenja. Njihov program društveno korisnog učenja se razvija od 2001. godine.¹⁶

U Hrvatskoj se društveno korisno učenje u zadnjih 10 godina drastično povećalo integriralo u visoko obrazovanje. 2006. godine je Sveučilište u Zagrebu bilo prvo sveučilište u Hrvatskoj koje je predstavilo društveno korisno učenje svojim studentima putem radionica i kolegija. Danas se društveno korisno učenje u sklopu kolegija na fakultetima provodi na Sveučilištu u Zagrebu, Rijeci, Osijeku, Dubrovniku, Splitu i u privatnim obrazovnim institucijama.

2.3. Društveno korisno učenje na Ekonomskom fakultetu Split

Od 2018. godine na Ekonomskom fakultetu Split djeluje Centar za društveno korisno učenje. Cilj centra je ojačati suradnju između organizacija civilnog društva (OCD) i visokoobrazovnih institucija u zajedničkom rješavanju društvenih problema u zajednici te izgradnji mladih ljudi kao društveno aktivnih i osviještenih građana. Centar provodi u nastavi program društveno

¹⁵ SocialChange 101, online educational resource <https://www.socialchange101.org/history-of-service-learning/> [06.08.2019.]

¹⁶Washington Academy of Siences, https://www.washacadsci.org/Journal/Journalarticles/V.97-4-service_learning_in_Croatia.pdf [06.08.2019.]

korisnog učenja u sklopu kolegija Stručna praksa. Ciljane skupine projekta su studenti, zaposlenici u OCD-ovima, zaposlenici visokoobrazovnih institucija i volonteri u udrugama.¹⁷

Slika 4 Logo Centra za DKU

Izvor: <https://images.app.goo.gl/nQW5wNFvsnQPffec7> [07.08.2019]

Projekti koje je Centar proveo u prvoj akademskoj godini su Hack4Split i mogućnost društveno korisnog učenja u okviru kolegija Stručna praksa.

Stručna praksa je izborni predmet na trećoj godini preddiplomskog i drugoj godini diplomskog studija. Ona je izravno povezana s studijem i omogućava stjecanje praktičnih vještina i primjenu stečenih teorijskih znanja. Svaka udruga ima različito područje rada, cilj rada i aktivnosti za koje su studenti zaduženi.

Slika 5 Prezentacija rada na DKU Stručnoj praksi

Izvor: Facebook stranica Centra za DKU

<https://www.facebook.com/CentarzaDKU/photos/pcb.625433674637224/625432807970644/?type=3&theater>
[07.08.2019.]

¹⁷Centar za DKU, službene Internet stranice, <http://www.dku.efst.hr/o-centru/> [07.08.2019.]

Udruge koje su dostupne za obavljanje Stručne prakse su¹⁸:

- Udruga osoba sa cerebralnom paralizom „Srce“: cilj je promovirati udrugu kako bi se povećala vidljivost i informiranost šire lokalne zajednice i povećanje vidljivosti aktivnosti i događanja.
- Udruga roditelja djece s posebnim potrebama „Naša dica“: cilj je razviti program upravljanja manifestacijama uključujući cjelokupan proces koji se odnosi na administraciju, marketing i koordinaciju manifestacija.
- Udruga “MoSt“: cilj je pronalazak modela efikasnog prikupljanja sredstava i jačanje ugleda i imidža udruge prema široj javnosti i ciljanim skupinama.
- Udruga tjelesnih invalida „TOMS“: cilj je procijeniti pristupačnost turističke ponude u Trogiru i izraditi moguća rješenja kojima bi se unaprijedila turistička ponuda grada Trogira da bude pristupačna i dostupna svim osobama, bez obzira na fizička ograničenja, invaliditet ili godine.
- Klub mladih Split: cilj je razviti model društvenog poduzetništva među mladima povezujući na inovativan i održiv način sve sudionike projekta.

Još jedan od projekata koje je Centar održao je Hack4Split (prema uzoru na hackathon¹⁹). To je dvodnevno natjecanje usmjereno rješavanju društvenih problema definiranih od strane organizacije civilnog društva, te osmišljavanju društvenih inovacija. Hack4Split povezuje pojedince specifičnih znanja i udruge iz zajednice sa definiranim potrebama. Cilj H4S-a je pronalazak i provedba društveno korisnih rješenja za dobrobit i napredak lokalne zajednice grada Splita.²⁰

¹⁸Centar za DKU, službene Internet stranice, <http://www.dku.efst.hr/dku-prakse/> [07.08.2019.]

¹⁹ Hackathon je natjecanje na kojem programeri tijekom kratkog vremenskog razdoblja surađuju u rješavanju nekog problema. Ono traje najmanje nekoliko dana ili preko vikenda, a ne dulje od tjedan dana. Dok se radi na određenom projektu, ideja je da svaki programer ima mogućnost i slobodu raditi na onome što želi. (<https://www.techopedia.com/definition/23193/hackathon> [02.09.2019.]

²⁰ Centar za DKU, službene Internet stranice, <http://www.dku.efst.hr/hack4split/> [07.08.2019]

Slika 6 Sudionici Hack4Split

Izvor: Centar za DKU

Centar je još izradio i Portal studentskih volonterskih praksi. Cilj Portala je informirati mlade o mogućnostima volontiranja, stručne prakse u sklopu društveno korisnog učenja i ostalih poslova u organizacijama civilnog društva kako bi se mladi aktivno uključili i angažirali u organizacije civilnog društva.

Primarna funkcija Portala je informiranje i promidžba mogućnosti volonterske prakse u udrugama, poticanje studenata na volonterski rad i educiranje studenata o društveno korisnom učenju.²¹

2.4. Pozitivan utjecaj društveno korisnog učenja na studente

Iako je danas na velikom broju fakulteta i obrazovanih institucija, društveno korisno učenje integrirano u nastavu, malo je podataka diljem svijeta o tome kako ono utječe na studente. Jedno od najvećih istraživanja se održalo u SAD-u gdje se provela anketa na više od 1500 studenata iz 20 različitih sveučilišta. Istraživanje je pokazalo kako studenti koji odaberu društveno korisno učenje imaju više razvijene vještine, vrijednosti i razumiju društvene probleme. Važno je reći da u niti jednom istraživanju, nisu se pronašli negativni utjecaju društveno korisnog učenja.²²

²¹ Centar za DKU, službene Internet stranice, <http://volontiranje.efst.hr/> [07.08.2019.]

²²Michigan Journal of Community Service Learning, <https://quod.lib.umich.edu/m/mjcs/3239521.0004.101?rgn=main;view=fulltext> [08.08.2019.]

Ovo su neki od pozitivnih utjecaja koje društveno korisno učenje ima²³:

- Utjecaj na osobni i društveni razvoj studenata: društveno korisno učenje ima pozitivan utjecaj na osobni razvoj studenata. Studenti koji sudjeluju u društveno korisnom učenju imaju tendenciju da se ne uključuju u „rizična“ ponašanja, odnosno u probleme koji se danas pojavljuju. Društveno korisno učenje pozitivno utječe na međuljudski razvoj studenata i povećava sposobnost da se povežu s kulturološki različitim skupinama.
- Utjecaj na građansku odgovornost: društveno korisno učenje pomaže razvijati osjećaj studenata za građansku i socijalnu odgovornost. Ono također pruža priliku studentima da postanu aktivni u društvu i da rješavaju probleme, što daje pozitivan doprinos društvu.
- Utjecaj na akademsko obrazovanje studenta: pomaže studentima da prošire svoja znanja i vještine. Oni koji su uključeni u društveno korisno učenje motiviraniji su za učenje na fakultetu i predavanja profesora i njihovi kolegiji su posjećeniji.
- Utjecaj na karijeru: društveno korisno učenje pomaže studentima da postanu realniji o odabiru svoje karijere, oni shvaćaju kako izgleda pravo stanje na tržištu poslova.
- Utjecaj na fakultete: društveno korisno učenje potiče na veće poštovanje između studenata i profesora i unapređuje se komunikacija, studenti se slobodnije osjećaju u razgovoru s profesorima.
- Utjecaj na društvo: društveno korisno učenje vodi pozitivnoj percepciji obrazovanja u socijalno ugroženim mjestima.

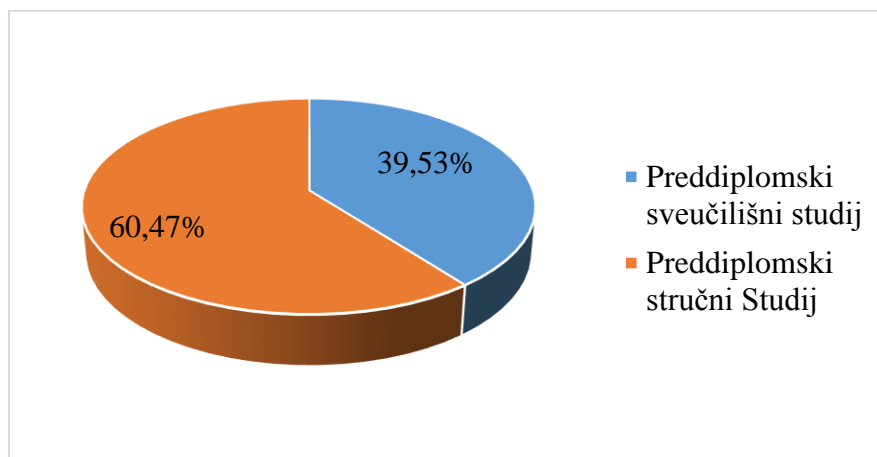
²³ Prema istraživanju Billing, S. H., RMC Research Corporation, Denver, CO (<https://www.wkcf.org/resource-directory/resource/2002/04/the-impacts-of-service-learning-on-youth-schools-and-communities-research-on-k-12-school-based> [08.08.2019.]

3. ISTRAŽIVANJE (ANKETIRANJE) STUDENATA O DRUŠTVENO KORISNOM UČENJU

Istraživanje je provedeno na Ekonomskom fakultetu Split, na studentima preddiplomskog sveučilišnog i preddiplomskog stručnog studija. Ekonomski fakultet je u 2018./2019. akademskoj godini uveo društveno korisno učenje kao izborni predmet. Kolegij se održava u sklopu Stručne prakse koju studenti imaju priliku upisati na 3. godini studija.

Anketa²⁴ je provedena online kod četrdeset i tri (43) studenta preddiplomskog studija, kroz lipanj i srpanj 2018. godine. Rezultati istraživanja su preuzeti 2. kolovoza 2018., pa odgovori koji su podneseni poslije tog datuma ne ulaze u rezultate i interpretaciju.

Od četrdeset i tri (43) studenta koji su se odazvali u rješavanju ankete, sedamnaest (39,53%) studenata je s preddiplomskog sveučilišnog, a dvadeset i šest (60,47%) s preddiplomskog stručnog studija.

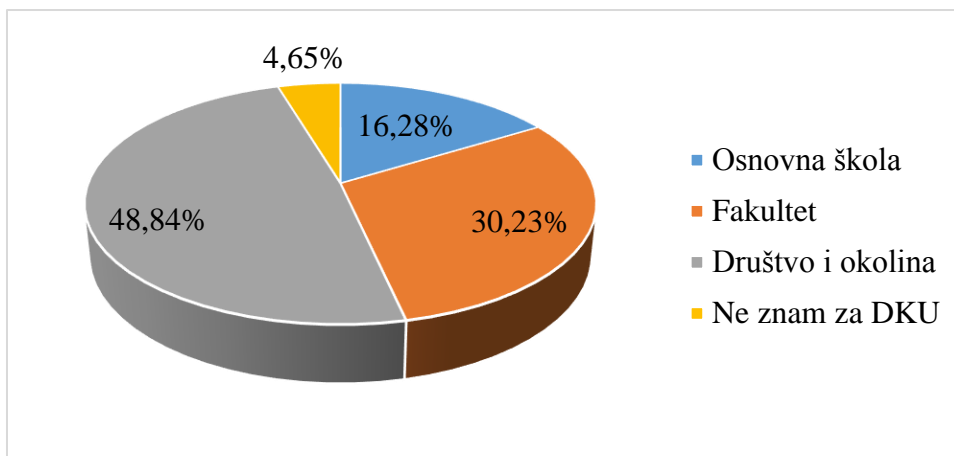

Grafikon 1 Vrsta studija

Izvor: provedena anketa

Za društveno korisno učenje sedam (16,28%) studenata je saznalo u osnovnoj školi, trinaest (30,23%) na fakultetu, dvadeset i jedan (48,84%) u društvu i okolini, a njih dvoje (4,65%) ne zna što je društveno korisno učenje.

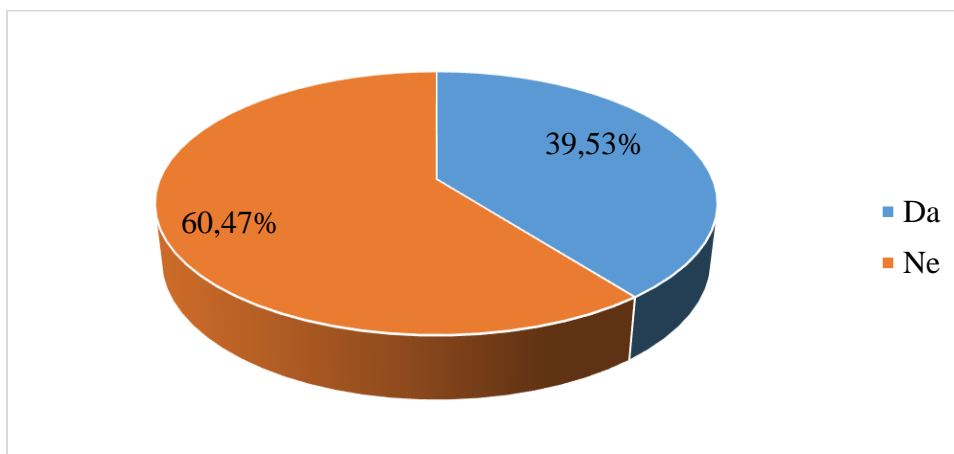
²⁴ Primjer provedene ankete: Provedena anketa

Grafikon 2 Gdje (kada) ste prvi put čuli za DKU?

Izvor: provedena anketa

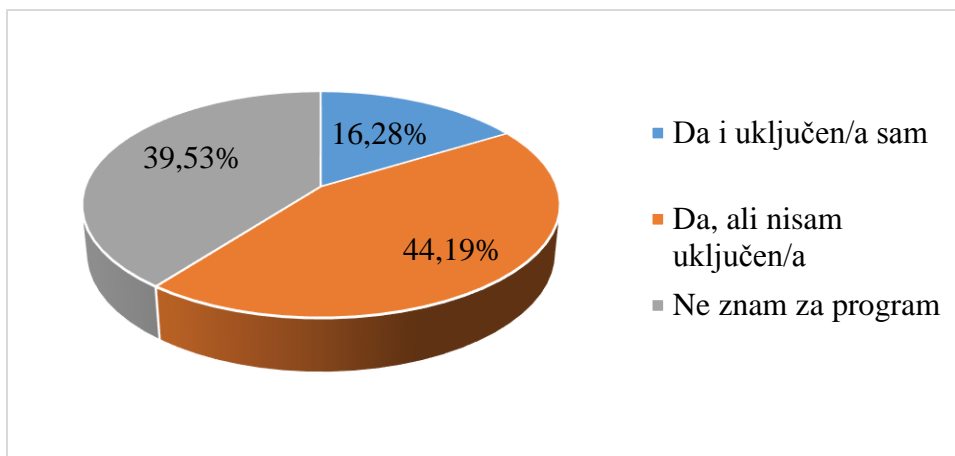
Od ispitanih studenata, njih sedamnaest (39,53%) je uključeno ili su bili uključeni u neku vrstu društveno korisnog učenja, a dvadeset i šest (60,47%) studenata se nikada nije uključilo u društveno korisno učenje.

Grafikon 3 Jeste li uključeni (bili uključeni) u DKU?

Izvor: provedena anketa

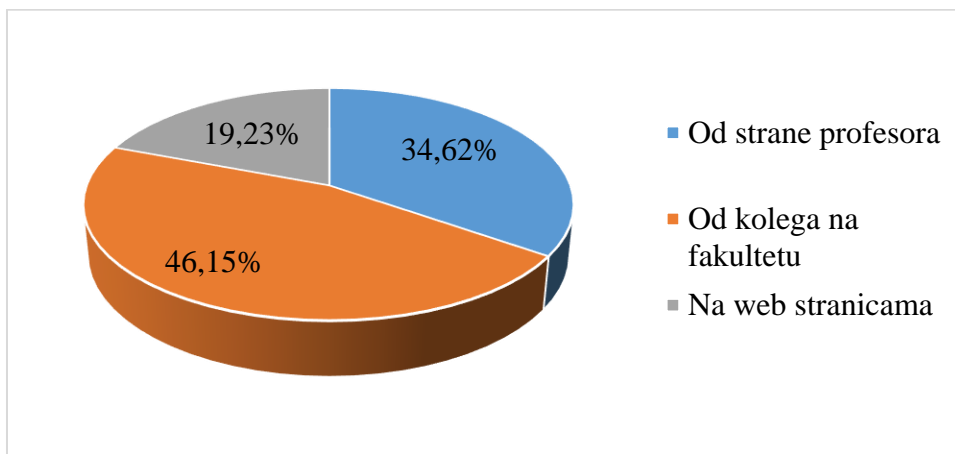
Iako se društveno korisno učenje provodi na fakultetu i uključeno je u nastavu fakulteta, samo sedam (6,28%) ispitanih studenata je uključeno u društveno korisno učenje putem kolegija Stručna praksa. Devetnaest (44,19%) studenata zna da postoji program društveno korisnog, ali se u njega nije uključilo. Sedamnaest (39,53%) studenata niti ne zna da se na fakultetu provodi kolegij Stručna praksa DKU.

Grafikon 4 Jeste li čuli za DKU program na EFST-u?

Izvor: provedena anketa

Ukupno 26 studenata od 43 anketirana zna za program društveno korisnog učenja na fakultetu. Devet (34,62%) studenata je za program čulo od strane profesora, dvanaest (46,15%) u razgovoru s kolegama, a njih pet (19,23%) je saznalo putem službenih stranica fakulteta.

Grafikon 5 Kako ste saznali za DKU program na EFST-u?

Izvor: provedena anketa

Od ispitanih sudionika, njih 17 je bilo ili je uključeno u neki program društveno korisnog učenja. Njih 7 je uključeno u program Stručne prakse, a ostali su u društveno korisno učenje uključeni putem Crvenog križa, Dobrovoljnih darivatelja krvi ili volontiranjem u nekim drugim udrugama. Od ispitanika, samo je 2 uključeno u program Stručne prakse i društveno korisno učenje van fakulteta.

Razlozi zašto su se studenti prijavili na DKU program su kako bi se bolje upoznali s lokalnom zajednicom i kako bi usavršili svoja teorijska znanja na praktičnom radu.

Od ukupna 43 ispitanika, njih 17 nije znalo za program DKU, pa je to razlog zašto se nisu prijavili. Od onih koji su znali (njih 19), razlozi zašto se nisu prijavili su jer su prekasno saznali za program ili im se nije činio zanimljiv.

Neki od razloga zašto su se studenti odlučili prijaviti i zašto nisu:

Zbog čega ste se odlučili (ne)prijaviti na DKU program?

kako već volontiram, ovo mi se činilo zanimljivije nego neki predmen
jer mi se činilo zanimljivim i već sam u crvenom križu pa nešto i znam o dku
htio sam upisat praksu, a ovo mi se činilo zanimljivije nego klasična praksa
prijavila sam se jer je praksa zanimljivija nego predmet, a činilo se ko dobar program
jer mislim da bi se svi malo bolje trebali uključiti u probleme danas i kako ih riješiti
nisam se prijavila jer nisam ni znala da to postoji na efstu
nisam ni zna šta je dku, a ne čini se ko nešto šta bi bilo zanimljivo
previše tog imam na faksu, to mi se činilo ko još previše uloženog vremena koje bi morala izdvojiti
možda bi se i prijavila, al već volontiram u drugoj udruzi pa mislim da bi mi to bilo ipak previše

Slika 7 Razlozi (ne)prijave na DKU program

Izvor: provedena anketa

4. ANALIZA REZULTATA

Rezultati istraživanja ne mogu se uzeti u obzir kao pilot istraživanje zbog malog odaziva studenata na rješavanje ankete. Anketa se mogla provesti u povećanom opsegu, posebno nakon određenih promotivnih aktivnosti DKU-a od strane Ekonomskog fakulteta i Centra za DKU. Od broja odaziva studenata se može zaključiti da se studenti ne uključuju u aktivnosti koje fakultet nudi, pa ne treba biti iznenađujuće da se studenti nisu uključili u program društveno korisnog učenja.

Kako je 2018./2019. prva akademska godina u kojoj se provodi program društveno korisnog učenja na Ekonomskom fakultetu, nije se mnogo ispitanih studenata prijavilo za društveno korisno učenje, ali mnogi su znali za taj program. Ako se zbroje rezultati svih koji su uključeni i onih koji znaju za program, ali se iz raznih razloga nisu uključili, taj postotak prelazi 60% ispitanika. Tu se vidi kako se svijest o društveno korisnom učenju na fakultetu povećava, ali se nije dovoljno ili na vrijeme promovirala.

Iako je anketa bila namijenjena za sve studente Ekonomskog fakulteta, riješili su je samo studenti preddiplomskih studija, a u većoj mjeri oni sa stručnog preddiplomskog. Razlog tomu može biti jer je anketa poslana krajem semestra, kada mnogi više ne provjeravaju ništa vezano za fakultetske objave ili su zaokupljeni učenjem za ispite.

Vidljivo je da se o društveno korisnom učenju najviše uči u okolini i društvu. Skoro polovina ispitanika je za ovaj oblik učenja čulo upravo tako. To je pozitivan rezultat jer je bitno da se o tome čuje, ne samo u obrazovanju, nego i u lokalnoj zajednici. To je upravo svrha društveno korisnog učenja, da studenti sami prepoznaju probleme u okruženju.

Preko 30% studenata je za društveno korisno učenje čulo na fakultetu što pokazuje da se ono polako, ali uspješno implementira na kolegije. Više od 15% ispitanika je o društveno korisnom učenju čulo i u školi što pokazuje da je bitno da se ovaj oblik učenja prikazuje i u ranijem obrazovanju. Mladi ljudi moraju biti svjesni kako je njihovo mišljenje važno i da se oni mogu uključiti u probleme zajednice koji njima smetaju. Tu se ne smije isključiti niti jedna skupina u društvu, jer svatko tko je uključen u zajednicu mora iznositi probleme i rješenja.

Nije pozitivno to što je da manje od 5% ispitanika nikada nije čulo za ovaj oblik učenja. U današnje vrijeme gdje su sve informacije dostupne svima, studenti još ne znaju za društveno korisno učenje. Za ovaj oblik učenja je bitno da se proširi na sve studente i osobe u zajednici. Tako će se na kvalitetniji i brži način doći do pozitivnih promjena.

Poražavajući rezultat je onaj da se preko 60% studenata koji su ispitani nikada nisu uključili u nikakav oblik društveno korisnog učenja. To pokazuje da, iako su svjesni utjecaja društveno korisnog učenja na lokalnu zajednicu, studenti nemaju naviku učiti na ovaj način. Svi su navikli na klasičan vid obrazovanja, gdje se većina odnosi na teoriju. Uspješnom implementacijom društveno korisnog učenja u obrazovanje, takvo razmišljanje bi se brže promijenilo. Studenti bi shvatili sve prednosti ovog oblika učenja u odnosu na klasični.

Od ispitanih studenata, njih 39,53% je ipak bilo ili je još uvijek uključeno u društveno korisno učenje. To pokazuje da se studenti ipak odlučuju pomoći zajednici doniranjem njihovog slobodnog vremena, znanja i specifičnih vještina kojima pomažu u kvalitetnijem rješavanju problema. Većina ovih studenata je uključena u DKU projekte van fakulteta, što pokazuje da shvaćaju važnost društveno korisnog učenja.

Praksa na efstu i volontiram u udruzi	39,53%
Crveni križ	10,26%
ddk	10,26%
volontirala u udruzi	10,26%
praksa	10,26%

Slika 8 Odgovori studenata na pitanje na koji su način bili uključeni u DKU

Izvor: provedena anketa

htjela sam pomoć onima kojima je to potrebno, a sad shvaćam da sam tako pomogla i sebi da se malo više osvjestim o potrebama društva

prvo sam došla kako bi imala nešto za raditi preko ljeta, a sad mi je zanimljivo jer stvarno pomažem drugima

na početku nisam ni znala koliko zapravo ima udruga u Splitu, a sad vidim da skoro svugdje fali volontera i oni koji to rade rade jer imaju jako puno volje

Slika 9 Mišljenja studenata prije nego što su se uključili u DKU i nakon nekog vremena provedenog u OCD

Izvor: provedena anketa

Nešto manje od 45% ispitanika je znalo za DKU program na Ekonomskom fakultetu, ali se ipak nisu prijavili. Razlozi su mnogi: manjak vremena, nedostatak informacija, kasno saznavanje o kolegiju i mnogi drugi. Neki studenti su se htjeli prijaviti, ali nisu za Stručnu praksu saznali na vrijeme. To pokazuje da se mentalitet ipak mijenja, ali nedovoljno brzo. Ovaj rezultat se još može i interpretirati na način da, iako žele aktivno sudjelovati u lokalnoj zajednici i rješavanju problema, ipak žele nešto zauzvrat. Na kolegiju je to u vidu ECTS bodova. Svaki dan se mogu uključiti u društveno korisno učenje, ali nisu dovoljno motivirani da to sami naprave.

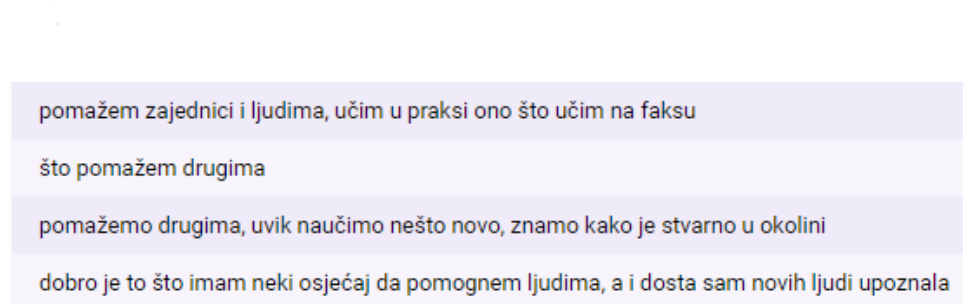
Mali broj studenata se prijavio na DKU program. To je loš postotak (16,28%), jer s malim brojem studenata je teže napraviti neku promjenu. Iako treba napomenuti kako se u ovoj, prvoj godini provedbe projekta nije uključilo velik broj organizacija civilnog društva. Tu treba naglasiti važnost samih organizacija koje moraju na neki način privući nove članove. Ne mogu biti pasivni promatrači i misliti da ako imaju dovoljan broj volontera za rješavanje trenutnih problema, da je tu sve riješeno. Svakim danom trebaju tražiti nove izvore njihovih novih članova koji će na kvalitetan način doprinijeti samoj organizaciji, ali i društvu.

Još jedan od loših pokazatelja je da skoro 40% ispitanika nije niti čulo za DKU program na fakultetu. To može biti jer nisu zainteresirani za ništa više od obveznih predmeta. Većina je takvih studenata, koji se ne uključuju u nikakve dodatne aktivnosti, što je loše jer pokazuje da su studenti još uvijek pasivni u vidu fakulteta i obrazovanja. Najveći cilj je da se polože kolegiji, a ne da se nauči nešto van nastave. Iako se Stručna praksa provodi od početka akademske godine, prevelik je postotak ispitanika koji ne znaju za program koji se provodi na fakultetu skoro godinu dana, te su potrebni dodatni promotivni naponi od strane fakulteta i Centra za DKU.

Skoro polovina ispitanih studenata (46,15%) koji znaju za DKU program, za njega su čuli od kolega i kroz razgovor na fakultetu. To pokazuje da studenti koji su aktivno uključeni u program shvaćaju važnost društveno korisnog učenja. Žele privući veći broj kolega u program, a to je pozitivno jer se tako najbrže saznaje o učenju. Profesori isto znaju kolika je važnost društveno korisnog učenja, jer je skoro 35% studenata o programu upravo čulo od njih. Profesori pokušavaju približiti važnost drugih načina učenja, a ne samo onaj koji je obvezan kroz nastavu. Nešto manje od 20% ispitanika je za program saznalo na web stranicama fakulteta. To prikazuje kako se neki studenti ipak trude uključiti u razne aktivnosti koje visoko obrazovanje nudi.

Niti jedan ispitanik ne vidi negativnu stranu društveno korisnog učenja što pokazuje kako ovaj oblik učenja ima samo pozitivne strane na sve uključene. Odgovori koji su zabilježeni u anketi bili su pozitivni, pa se može zaključiti da studenti shvaćaju koliko se važno aktivno uključiti u društvo.

Po Vašem mišljenju, koje su pozitivne strane DKU?

Slika 10 Pozitivne strane DKU-a iz perspektive studenata

Izvor: provedena anketa

Manji broj studenata smatra kako za društveno korisno učenje nemaju vremena uz obveze na fakultetu i rada van fakulteta. To govori kako nisu dovoljno informirani o društveno korisnom učenju, jer vrijeme koje se provede u takvom obliku učenja nije fiksno.

5. PREPORUKE ZA UNAPREĐENJE

Prema rezultatima istraživanja najveći problem je manji broj prijava na kolegij DKU Stručna praksa, a razlog je to što studenti nisu na vrijeme bili informirani. Trebalo bi približiti program studentima u rujnu kada su upisi u više godine studija i kada se studenti odlučuju koje će kolegije pohađati.

Osim toga, kako društveno korisno učenje nema negativnih strana, trebalo bi studentima ponuditi na postojećim kolegijima i teoriju o ovom obliku učenja na nižim godinama studija i približiti postojeći DKU program. Tako će se svim studentima približiti društveno korisno učenje i više bi se studenata priključilo. Također, za studente koje ne zanima društveno korisno učenje, teoretsko učenje bi im približilo sve pozitivne strane i kako oni mogu biti dio promjene koje žele vidjeti u društvu.

Potreban je i veći broj profesora i organizacija civilnog društva koji će podržati i promovirati program. Društveno korisno učenje pruža zadovoljstvo jer se vide promjene iz prve ruke u kojima se aktivno sudjeluje. S malo odvojenog vremena puno toga se može poboljšati u zajednici i pomoći drugima. Zanimljivije je učiti kroz praksu, nego samo teoriju kroz nastavu. Veliki broj studenata se žali da im je teorija naporna i suhoparna, ali se ne žele malo potruditi i saznati za ostale oblike koji se nude u vidu obrazovanja na fakultetu.

ZAKLJUČAK

Društveno korisno učenje je način putem kojeg studenti mogu svoja teorijska znanja primijeniti u stvarnom životu i doprinijeti razvoju lokalne zajednice. Ono daje mogućnost mladim naraštajima da aktivno sudjeluju u rješavanju društvenih problema i povezuje ih s ostalim sudionicima u zajednici koji im mogu dati nova znanja i vještine ili pomoći u napretku već postojećih. Ovaj oblik učenja ima pozitivan utjecaj na studente, visokoobrazovne institucije, organizacije civilnog društva i na sve uključene u društveno korisno učenje.

Iz provedenog istraživanja na Ekonomskom fakultetu Split, može se zaključiti kako studenti nisu uključeni u aktivnosti koje fakultet nudi. Oni koji su uključeni imaju samo pozitivne riječi o ovom obliku učenja. Nitko ne vidi negativnu stranu društveno korisnog učenja i to pokazuje kako se studenti žele uključiti u lokalnu zajednicu i vide probleme koji se pojavljuju, a s njihovim znanjima, lakše ih rješavaju. Oni koji nisu uključeni u DKU program, na neki drugi način pomažu zajednici, putem volontiranja u drugim udrugama i slično. Tu se vidi da se danas mladi sve više uključuju u promjene koje žele vidjeti u svojoj lokalnoj zajednici.

Proučavanjem literature o društveno korisnom učenju, vidljivo je da ono danas nije dovoljno razvijeno u Europi, a tako ni u Hrvatskoj. Za razliku od SAD-a, europske visokoobrazovne institucije su se tek posljednjih godina uključile u ovaj oblik učenja. U Hrvatskoj taj broj raste zadnjih godina, ali ne brzinom kojom bi trebalo. Nema dovoljno literature, službenih rezultata istraživanja, studentskih osvrta na programe, mišljenja profesora i organizacija civilnog društva. Kako bi programi DKU-a bili uspješniji, potrebno je taj pojam približiti studentima, a to mora krenuti od strane profesora.

LITERATURA

Knjige:

1. Eyler, J. et. al. (1997.): Service-Learning: Applications from the Research, New York, NY
2. Eyler, J. et. al. (1999.): Where's the Learning in Service-Learning, San Francisco, CA
3. Furco. A. (2011): Service-learning: A Balanced Approach to Experiential Education
4. Jacoby, B- (1996.): Service-learning in Higher Education: Concepts and Practices
5. Knapp, T. D., et. al. (2010.): The Effectiveness of Service-Learning: It's not always what you think

Zakoni:

1. Narodne Novine (2014), Zakon o udrugama, Narodne novine d.d., Zagreb, broj 74/2014
2. Narodne Novine (2018), Zakon o zakladama, Narodne novine d.d., Zagreb, broj 106/2018

Internet stranice:

1. Centar za DKU, službene Internet stranice, <http://www.dku.efst.hr/centar-za-studente/>
2. Centar za DKU, službene Internet stranice, <http://www.dku.efst.hr/centar-za-nastavnike/>
3. Centar za DKU, službene Internet stranice, <http://www.dku.efst.hr/centar-za-ocd/>
4. Centar za DKU, službene Internet stranice, <http://www.dku.efst.hr/o-centru/>
5. Centar za DKU, službene Internet stranice, <http://www.dku.efst.hr/dku-prakse/>
6. Centar za DKU, službene Internet stranice, <http://www.dku.efst.hr/hack4split/>
7. Techopedia, <https://www.techopedia.com/definition/23193/hackathon>
8. Centar za DKU, službene Internet stranice, <http://volontiranje.efst.hr/>
9. Michigan Journal of Community Service Learning, <https://quod.lib.umich.edu/m/mjcs/3239521.0004.101?rgn=main;view=fulltext>
10. Udruga „MI“ Split, <http://www.udruga-mi.hr/forum/pojmovnik-civilnog-drustva/pojmovnik-civilnog-drustva/>
11. SocialChange 101, online educational resource, <https://www.socialchange101.org/history-of-service-learning/>

12. Washington Academy of Sciences,
https://www.washacadsci.org/Journal/Journalarticles/V.97-4-service_learning_in_Croatia.pdf
13. W. K. Kellogg Foundation, <https://www.wkkf.org/resource-directory/resource/2002/04/the-impacts-of-service-learning-on-youth-schools-and-communities-research-on-k-12-school-based>
14. Wartburg College,
<http://www.wartburg.edu/cce/cce/assessment%20and%20reflection/SL-Reflection%20Activities.pdf>

PRILOZI

1. Provedena anketa

Društveno korisno učenje (DKU)

Društveno korisno učenje (DKU) je učenje zalaganjem u zajednici, rješavaju se društveni problemi, primjenjuju se teorijska znanja u praksi i preuzima se aktivna uloga u lokalnoj zajednici.

***Obavezno**

1. Vrsta studija *

Označite samo jedan oval.

- Preddiplomski sveučilišni studij
- Preddiplomski stručni studij
- Diplomski sveučilišni studij
- Diplomski stručni studij

2. Gdje (kada) ste prvi put čuli za pojam DKU? *

Označite samo jedan oval.

- Osnovna škola
- Fakultet
- Društvo i okolina
- Ne znam za DKU

3. Jeste li uključeni (ili bili uključeni) u neku vrstu DKU? *

Označite samo jedan oval.

- Da
- Ne

4. Ako jeste, gdje?

5. Koje ste mišljenje imali na početku DKU, a koje poslije vremena provedenoga u organizaciji?

6. Jeste li čuli za DKU program na EFST-u? *

Označite samo jedan oval.

- Da i uključen/a sam u njega
- Da, ali nisam uključen/a
- Ne znam za program

7. Kako ste saznali za DKU program na EFST-u?

Označite samo jedan oval.

- Od strane profesora
- Od kolega na fakultetu
- Na web stranicama
- Ostalo: _____

8. Zbog čega ste se odlučili (ne)prijaviti na DKU program? *

9. Što mislite o DKU programu na EFST-u?

10. Što Vama predstavlja DKU?

11. Po Vašem mišljenju, koje su pozitivne strane DKU?

2. Popis slika

Slika 1 Hull House	8
Slika 2 Prvi volonteri Mirovnih snaga	9
Slika 3 Logo udruge Campus Compact.....	10
Slika 4 Logo Centra za DKU	11
Slika 5 Presentacija rada na DKU Stručnoj praksi.....	11
Slika 6 Sudionici Hack4Split	13
Slika 7 Razlozi (ne)prijave na DKU program	18
Slika 8 Odgovori studenata na pitanje na koji su način bili uključeni u DKU.....	20
Slika 9 Mišljenja studenata prije nego što su se uključili u DKU i nakon nekog vremena provedenog u OCD.....	21
Slika 10 Pozitivne strane DKU-a iz perspektive studenata.....	22

3. Popis grafikona

Grafikon 1 Vrsta studija	15
Grafikon 2 Gdje (kada) ste prvi put čuli za DKU?	16
Grafikon 3 Jeste li uključeni (bili uključeni) u DKU?	16
Grafikon 4 Jeste li čuli za DKU program na EFST-u?	17
Grafikon 5 Kako ste saznali za DKU program na EFST-u?	17

SAŽETAK

U ovom radu se analizira percepcija studenata prema društveno korisnom učenju na Ekonomskom fakultetu Split. Prikazani su rezultati provedene ankete, koji se ne mogu uzeti kao reprezentativni, ali na temelju njih je napravljena analiza. Ona prikazuje koliko su zapravo studenti upoznati s pojmom društveno korisnog učenja i koliko su aktivni u rješavanju problema lokalne zajednice.

Naglasak je na njihovom prijašnjem iskustvu, kako se to odrazilo na odabir kolegija Stručna praksa i kakav utjecaj društveno korisno učenje ima na njih danas.

Ključne riječi: društveno korisno učenje, studenti, rješavanje problema, organizacije civilnog društva

SUMMARY

This paper analyzes students' perception on service learning at the Faculty of Economics in Split. The results of the survey, which cannot be taken as representative, are presented and based on them analysis is made. It shows how students are actually familiar with the notion of service learning and how active they are in solving problems in the local community.

Emphasis is placed on their previous experience, how is it reflected in their choice of taking this course and what impact service learning has on them today.

Key words: service learning, students, problem solving, civil society organizations